

ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI

Condițiile de fond

- Ca elemente de *noutate*, NCC reglementează *principiul libertății* de a contracta, precum și pe cel al *bunei-credințe* atât la negocierea și încheierea contractului, precum și pe tot timpul executării sale, fără posibilitatea instituirii unor clauze de exonerare sau de limitare a unei asemenea atitudini de loialitate și obligații de bună-credință.

Condițiile esențiale pentru validitatea contractului

- În art. 1.179 sunt enumerate condițiile esențiale necesare pentru validitatea unui contract :

1. *capacitatea de a contracta*;
2. *consimțământul părților*;
3. *un obiect determinat și licit*;
4. *o cauză licită și morală*.

În măsura în care legea prevede o anumită formă a contractului, aceasta trebuie respectată, sub sancțiunea prevăzută de dispozițiile legale aplicabile.

1. Capacitatea de a contracta

- NCC păstrează principiul capacității de a contracta atât pentru persoanele fizice cât și pentru cele juridice, care reprezintă regula, excepțiile fiind de strictă reglementare și aplicare.
- Minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani și interzișii judecătorești nu pot contracta decât prin reprezentanții lor legali, în condițiile prevăzute de lege.
- *Sancțiunea nerespectării incapacității de a încheia acte juridice* : fiind vorba de nerespectarea unei condiții de fond, esențială și de validitate a contractului sancțiunea care intervine, în principiu, este aceea a nulității actului încheiat cu neobservarea regulilor referitoare la capacitatea civilă a persoanei.

2. Consimțământul

- Încheierea contractului se face *prin negocierea* lui de către părți sau *prin acceptarea fără rezerve a unei oferte de a contracta* (acordul de voință fiind alcătuit din două elemente: oferta și acceptarea).
- În NCC este consacrat *principiul bunei-credințe* de care trebuie să dea dovadă părțile în inițierea și desfășurarea negocierilor pentru încheierea contractului.
- Pentru a fi valabil exprimat și a produce efecte juridice, consimțământul trebuie dat în cunoștință de

Proiectul „Vin Codurile !”

Conținutul acestui material nu constituie o interpretare oficială a Noului Cod civil
și nu epuizează toate aspectele privitoare la acest subiect

cauză și în deplină libertate, respectiv să nu fie afectat de vicii care să-l altereze. În acest sens, dispozițiile art. 1204 NCC statuează, cu referire la condițiile consimțământului, că acesta trebuie să fie **serios, liber și exprimat în cunoștință de cauză**.

- Potrivit art. 1206 NCC consimțământul este viciat atunci când este dat din **eroare**, surprins prin **dol** sau smuls prin **violență**, sau în caz de **leziune**.

- **Eroarea**: în NCC sediul materiei se regăsește în mai multe articole (art. 1207-1213), care reglementează diferite feluri de erori care pot apărea la momentul încheierii actului (eroarea nescuzabilă, eroarea asumată, eroarea de calcul, eroarea de comunicare sau de transmitere), cu sancțiunile corespunzătoare care pot interveni.

- **Dolul**: Dolul este acel viciu de consimțământ care constă în inducerea în eroare a unei persoane cu ajutorul unor mijloace viclene sau dolosive ori prin omisiunea, în mod fraudulos, de informare a cocontractantului asupra unor împrejurări care se cuvenea să fie dezvăluite (art. 1214 NCC). Privit ca fapt delictual săvârșit cu intenție de către autorul său, dolul presupune un element material și unul intențional ori subiectiv. Sub aspectul elementului material noua reglementare acordă atenție nu doar faptului comisiv (acțiunea, constând în folosirea de manopere frauduloase, de natură să provoace eroarea), ci și faptului omisiv (atitudinea negativă, de a nu aduce la cunoștință celeilalte părți împrejurări care trebuia să fie dezvăluite). Spre deosebire de vechea reglementare, în care se menționa expres condiția ca dolul să fi fost determinant la încheierea contractului (întrucât „fără acele mașinațiuni, este evident că cealaltă parte nu ar fi contractat”), astfel încât eroarea provocată să fi privit elemente hotărâtoare pentru încheierea contractului, în noua reglementare nu mai este instituită această condiție, fiind suficient ca prin atitudinea dolosivă a părții să fi fost provocată o eroare, chiar dacă aceasta nu a fost esențială (art. 1214 alin. 2).

- **Violența**: În concepția NCC, violența, ca viciu de consimțământ, este înțeleasă ca „temerea justificată indusă fără drept de cealaltă parte sau de un terț, de așa manieră încât partea amenințată putea să creadă, după împrejurări, că, în lipsa consimțământului său, viața, persoana, onoarea sau bunurile sale ar fi expuse unui pericol grav și iminent” (art. 1216). În stabilirea caracterului determinant al violenței trebuie să se țină seama, așa cum dispune art. 1216 alin. 4 NCC, de „vârsta, starea socială, sănătatea și caracterul celui asupra căruia s-a exercitat violența, precum și de orice altă împrejurare ce a putut influența starea acestuia la momentul încheierii contractului”. Având în vedere că nu orice amenințare constituie, prin ea însăși, violență-viciu de consimțământ, se cere ca aceasta să reprezinte o încălcare a legii (să fie ilicită), pentru a atrage nevalabilitatea actului. Pe de altă parte, potrivit NCC reprezintă violență „temerea insuflată prin amenințarea cu exercițiul unui drept făcută cu scopul de a obține avantaje nejustificate” (art. 1217). Faptul că amenințarea trebuie să fie determinantă, rezultă în mod implicit și din dispozițiile art. 1219 NCC, care nu recunosc caracterul de viciu de consimțământ, simplei temeri reverențiare, izvorâte din respect, fără ca aceasta să fi fost însoțită de violență. Amenințarea cu un rău nu este, potrivit NCC, considerată constitutivă de violență, atunci când ea rezultă dintr-o stare de necesitate, decât în măsura în care cealaltă parte a profitat de această împrejurare (art. 1218 NCC).

- **Leziunea**: Există leziune atunci când una dintre părți, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experiență ori de lipsa de cunoștințe a celeilalte părți, stipulează în favoarea sa ori a unei alte persoane o prestație de o valoare considerabil mai mare, la data încheierii contractului, decât valoarea propriei prestații. (art. 1221). Existența leziunii se apreciază și în funcție de natura și scopul contractului. Leziunea poate exista și atunci când minorul își asumă o obligație excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor. Spre deosebire de vechea reglementare, în NCC leziunea este recunoscută și în cazul majorului, cu condiția ca diferența de prestație să depășească jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestația promisă sau executată de partea lezată (art. 1222 alin. 2). Sub aspectul categoriei actelor juridice care pot fi atacate pentru leziune, *noile dispoziții legale* exclud de la incidența acestei sancțiuni contractele

Proiectul „Vin Codurile !”

Conținutul acestui material nu constituie o interpretare oficială a Noului Cod civil și nu epuizează toate aspectele privitoare la acest subiect

aleatorii, tranzacția, precum și alte contracte anume prevăzute de lege (art. 1224).

3. Obiectul contractului

- **Obiectul contractului** este constituit din operațiunea juridică avută în vedere de părți la momentul încheierii acestuia (art. 1.225). El trebuie să fie determinat și licit (adică să nu fie prohibit de lege sau să contravină ordinii publice ori bunelor moravuri), sub sancțiunea nulității absolute.
- Operațiunea juridică este distinctă de prestația la care debitorul s-a îndatorat și care reprezintă *obiectul obligației* văzută ca raport juridic. Astfel, potrivit art. 1226 NCC, obiectul obligației este prestația la care se angajează debitorul și, sub sancțiunea nulității absolute, trebuie să fie determinat sau cel puțin determinabil și licit.
- **Condiții de validitate a obiectului contractului:** *să existe* - condiția este îndeplinită, când bunul este prezent ca atare în momentul încheierii actului, dar și în situația bunurilor viitoare (în lipsa unei prevederi exprese, contractele pot purta și asupra bunurilor viitoare, conform art. 1228 NCC); *să fie în circuitul civil* (numai bunurile care sunt în circuitul civil pot face obiectul unei prestații contractuale – art. 1229 NCC); *să fie posibil* (în cazul unei imposibilități inițiale, la momentul încheierii actului, pentru una dintre părțile actului, contractul rămâne valabil încheiat); *să fie determinat sau determinabil*. Sub acest aspect, NCC conține dispoziții referitoare la determinarea obiectului de către un terț sau prin raportare la un factor de referință, precum și dispoziții privind determinarea calității obiectului (în sensul că, atunci când nu poate fi stabilită potrivit contractului, calitatea prestației sau a obiectului acesteia trebuie să fie rezonabilă sau, după împrejurări, cel puțin de nivel mediu).

4. Cauza

- Spre deosebire de reglementarea anterioară, NCC definește cauza contractului ca fiind „motivul care determină fiecare parte să încheie contractul” (Art. 1.235).
- **Condiții de validitate.** Pentru a fi valabilă, cauza actului juridic trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții (art. 1236, 1237 NCC):
 - a) *să existe.* Cauza nu există când lipsește discernământul sau scopul imediat la încheierea contractului.
 - b) *să fie licită.* Cauza este licită când este conformă legii și ordinii publice. Cauza este considerată ilicită și atunci când contractul este doar mijlocul pentru a eluda aplicarea unei norme legale imperative
 - c) să fie morală (să nu fie contrară bunelor moravuri, respectiv regulilor de conviețuire socială).
- **Sanctiune:** Lipsa cauzei atrage anulabilitatea contractului, cu excepția cazului în care contractul a fost greșit calificat și poate produce alte efecte juridice. Cauza ilicită sau imorală atrage nulitatea absolută a contractului dacă este comună ori, în caz contrar, dacă cealaltă parte a cunoscut-o sau, după împrejurări, trebuia s-o cunoască.
- **Proba cauzei:** contractul este valabil chiar atunci când cauza nu este expres prevăzută. Existența unei cauze valabile se prezumă până la proba contrară.

Proiectul „Vin Codurile !”

Conținutul acestui material nu constituie o interpretare oficială a Noului Cod civil și nu epuizează toate aspectele privitoare la acest subiect